

Ludo De Brabander

Ekonomisk kris medan militärkomplexet lever kärnfriskt

Den ekonomiska krisen i Europa har lett till sjunkande försvarsbudgetar och detta har gett upphov till alarmerande reaktioner från en del håll.

NATO:s generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen ordar om en "växande och farlig klyfta" NATO-länderna emellan, liksom även mellan NATO och resten av världen. Ordföranden för EU:s militärkommitté general Patrick de Rousiers säger att Europa är på väg att avrusta, då den europeiska andelen av de militära utgåvorna i världen har sjunkit från 29 procent till 20 procent. Det hörs samma klagan från vapenindustrin. "Det är en fråga om överlevnad" hävdar direktören för den tyska federationen för försvarsindustrin Christian-Peter Prinz zu Waldeck. Han kräver ökad vapenexport.

Fick man tro påståendena befann sig Europa således på ett sjunkande skepp. Men verkligheten är en helt annan, än detta propagandadrama.

Europas vapenexport har ökat kraftigt

I rapporten från Center for Strategic and International Studies (CSIS – december 2012) står att läsa att den europeiska försvarsindustrin, mellan 2001 och 2011, har ökat sina inkomster från 58 miljarder till 91 miljarder euro. Skälet? Försvarsindustrin har de senaste åren satsat på en ökad export till länder utanför Europa. Enligt de senaste officiella siffrorna har EU-staterna tillsammans ökat sina vapenexporttillstånd till ett sammanlagt värde av 37,5 miljarder euro. Det är en ökning med en femtedel sen 2001.

EU-staternas försvarskostnader steg med 10 procent mellan 2001 och 2010. Och då de besparingar som skett mestadels har berört personalsidan, inte materialet.

För att i en tid av svåra ekonomiska problem kunna rättfärdiggöra de höga siffrorna tar vapenindustrin till alla möjliga medel. Och EU-staternas politiker visar sig vara hantlangare till vapenindustrin i det att de godkänner nästan alla vapenexporttillstånd och sluter ögonen visavi de 8 etiska regler för vapenexport som EU gemensamt har beslutat om. Sålunda förvägrades för 2012 endast 0,82 procent ett exporttillstånd. Och den 'arabiska marknaden' med länder såsom Bahrain, Saudiarabien, Libyen, Egypten och Syrien är idag lika viktiga som innan den arabiska våren. Området är som tidigare ett av Europas viktigaste exportområden.

Då den europeiska parlamentsledamoten Sabine Lösing (från vänsterfraktionen GUE/NGL) i egenskap av föredragande för Utrikeskommissionen avlade sin rapport över den bristande följsamheten av vapenexportkriterierna med förslag om att förbättra densamma angreps hon omedelbart så kraftigt av den konservativa EVP-fraktionen att hon tvangs ta avstånd från rapporten.

De europeiska försvarsutgifterna hör till de största i världen

Ingen annan sektor än vapenindustrin har av EU-politiken så förstärkts som just den. Försvarsbudgeterna för de flesta EU-staterna ligger absolut sett högre än vad de gjorde 2001. Försvarsbudgeterna för Frankrike, Tyskland och Storbritannien låg med sina 172,9 miljarder US-dollar för år 2011 märkbart högre än Kinas 143 miljarder. Befolkningssiffrorna för dessa EU:s

kärnländer är endast 0.2 miljarder jämfört med Kinas 1,3 miljarder människor.

NATO har som regel att deras medlemsstater måste hålla 2 procent av bruttonationalprodukten (BNP) som norm för militärutgifterna. Även om de flesta medlemsstaterna ligger under normen (en del ganska mycket) utgör den dock ett starkt politiskt tryck till militärapparatens fördel. Och i vapenindustrilägren påpekar man titt som tätt på den växande klyftan mellan militärutgifterna mellan Europa och USA. I USA:s är försvarsbudgeten 4.7 procent av BNP. De europeiska försvarsbudgeterna utgör dock fortfarande, även om de dalat något, 20 procent av världens, samtidigt som Europas andel av världsbefolkningen endast utgör 7 procent.

Militärutgifterna som del av budgeten

Försvarsbudgeterna och vapenkontrakten ges en gynnad behandling. Militärindustrin prioriteras med vinstgivande nya beställningar. En undersökning av det nederländska 'Campagne tegen de Vapenhandel' (Kampanjen mot vapenhandeln) visar på att de höga militärutgifterna har bidragit till den enorma skuldcrisen som Portugal, Cypern och Grekland har hamnat i. Frankrike och Tyskland kräver av Grekland hårda besparingar i statsbudgeten samtidigt som de intar en helt annan hållning när det gäller de löpande miljardstora militärkontrakten som de har med landet. Greklands försvarsbudget var 2009 närapå 3,2 procent av BNP. Nerskärningarna som skett i den grekiska försvarsbudgeten har endast varit minskningar som föranletts av lägre löner och pensioner.

Europa bågvar under den ekonomiska krisen men militärutgifterna ges en stor plats i statsbudgeten, samtidigt som det skärs ner i sociala utgifter. Ifall alla EU-länder tvangs hålla sin försvarsbudget på samma nivå, som icke-NATO landet Irlands 0,6 procent av BNP, då skulle flera miljarder sparas eller istället kunna investeras i en miljö- och socialt vänlig ekonomi, vilket gav välbehövliga arbetstillfällen.

NATO pekar oupphörligen på hoten i världen för att motivera de höga militärkostnaderna. Men det är de social-ekonomiska realiteterna med en hög arbetslöshet som är det verkliga hotet för Europa.

Vrede (Gent) nr 421, maj-juni 2013. Översättning Per-Erik Wentus.